

7. august 2020

Rådet for Grøn Omstillings høringssvar på 'Estimering af national klimaeffekt for omlægning til økologisk jordbrug'

Rådet for Grøn Omstilling takker for muligheden for at kommentere på dette udkast. Vi er glade for at se et ønske om at belyse de klimatiske effekter af en omlægning til mere økologisk landbrugsproduktion og forsøget på at kvantificere disse effekter.

Helt generelt ønsker Rådet for Grøn Omstilling, at det bør fremgå endnu mere klart gennem hele rapporten, men især i det afsluttende sammendrag, at det med det nuværende datagrundlag ikke er muligt at sige med sikkerhed, hvor meget økologisk og konventionelt landbrug udleder i forhold til hinanden. Man kan kvalitativt sige at pr hektar ser det ud til, at der er færre drivhusgasudledninger ved økologisk landbrug ud fra en arealbetragting, men det virker ikke ansvarligt at bruge de emissionsfaktorer der er udregnet i dette studie til kvantitative udregninger, analyser eller fremskrivninger.

Derfor anbefaler Rådet for Grøn Omstilling ikke at resultaterne fra rapporten anvendes af Landbrugsstyrelsen til kvantitative analyser eller fremskrivninger. Der kan i stedet laves vurdering baseret på analyser på bedriftsniveau, indtil der foreligger et tilstrækkeligt datagrundlag.

Derudover bemærker Rådet for Grøn Omstilling den generelle konklusion om, at der per hektar vurderes at være en reduktion af drivhusgasudledninger ved omlægning til økologi, samt at der ikke vurderes at være markant forskel i drivhusgasudledninger per kg produkt.

Rådet for Grøn Omstilling håber, at Landbrugsstyrelsen vil se rapportens resultater, konklusioner og diskussion af det mangelfulde datagrundlag som en opfordring til at understøtte en systematiseret indsamling af data på drivhusgasudledninger, der stammer fra dansk landbrug, i en detaljegrad, der ikke gør dataindsamlingen unødigt kompliceret eller dyr, men alligevel bidrager til i væsentlig grad at udbygge datagrundlaget for udregningen af drivhusgasudledninger fra landbruget.

Rådet for Grøn Omstilling ønsker endelig at fremhæve den store fordel der klimamæssigt, men også på mange andre parametre, vil være i at koble økologisk omlægning med en øget produktion samt forbrug af plantebaserede fødevarer.

Med venlig hilsen,

ANNIKA LUND GADE

Projektmedarbejder, landbrug og energi

mail: annika@rgo.dk, tlf: 4243 1607

Side 1 linje 9-11

«Klimaeffekten ønskes oplyst både som en generel effekt ved omlægning til økologi fra kon-ventionel drift, der kan bruges til overordnede fremskrivninger, samt for omlægning til specifikke økologiske driftsgrene. Anvendelsesområdet for de udledte generelle og driftsgrensspecifikke klimaeffekter i forhold til scenarieanalyser ønskes belyst.»

Det fremgår at Landbrugsstyrelsen forventer at kunne bruge den generelle emissionsfaktor (på nationalt niveau) til overordnede fremskrivninger. På baggrund af de i studiet omtalte usikkerheder vurderes det at være en meget dårlig idé at basere fremskrivninger på den udregnede generelle emissionsfaktor.

Det bliver i rapporten ikke omtalt hvorvidt de udregnede faktorer bør anvendes til de formål som Landbrugsstyrelsen efterspørger. Dette bør om muligt tilføjes, men fra Rådet for Grøn Omstilling mener vi ikke at man bør anvende den generelle emissionsfaktor til fremskrivninger. Man kan i stedet ud fra studiet konkludere at det overordnet vurderes at være til gavn for klimaet at omlægge til økologi. Der bør dog anvendes en tommelfingerregel om at man ikke bør omlægge til økologisk drift der rangerer lavere i klimahierarkiet for fødevareproduktion (fx omlægning fra konventionel planteavl til malkebrug). Dette kan med fordel implementeres ved at give generelle incitamenter til at reducere arealet med de mest drivhusgasudledende driftstyper (fx kvæg) og øge arealet med plantebrug og især produktionen af plantebaserede proteinafgrøder som ærter og hestebønner.

Generelt efterspørges en mere klar diskussion af anvendelsesmulighederne for resultaterne, da disse er behæftet med store usikkerheder, og i udgangspunktet ikke kan anvendes til de formål som Landbrugsstyrelsen efterspørger.

Side 2 linje 236

Rådet for Grøn Omstilling bemærker de ret store forskelle i omlægning af driftsform mellem de to opgørelser for 2014/2015 og 2017/2018. Da den generelle emissionfaktor i høj grad afhænger af sammensætningen af hvilken konventionel driftsform der omlægges til hvilken økologisk driftsform, virker det alarmerende at emissionsfaktoren er baseret på så svagt et datagrundlag, når der ses så store udsving i de to tilgængelige datasæt.

Der efterspørges en mere tydelig diskussion af konsekvensen ved at anvende disse meget usikre datasæt fx til at lave fremskrivninger.

Side 17 linje 485-487

«For at få data som er i samme tidsperspektiv som de nationale opgørelser, er der omregnet til et 20-årigt perspektiv, ved at fordoble effekter i forhold til 100 år og halvere i forhold til 10 år ud fra Petersen et al. (2013)»

Her er der enten en tastefejl hvor der bør stå femdoble frem for fordoble, eller en regnefejl. Der efterspørges desuden en redegørelse for at omregne til et 20-årigt perspektiv frem for et 100-årigt perspektiv, da sidstnævnte er langt mere udbredt, som det også fremgår ved

at alle studier udover ét bruger 100-årigt perspektiv og det er hvad der anvendes i de nationale emissionsopgørelser.

Side 17-18 linje 492-496

«Den overordnede tolkning på tværs af produkter er, at der er meget små forskelle afhængig af produktions-form på udledningen pr kg produkt, mens der er en betydelig merudledning pr ha for de animalske produkter ved konventionel drift i forhold til økologisk, og at der for planteproduktionen er lidt mindre forskelle. Disse sammenhænge mellem emissioner pr. kg produkt og pr. hektar er i overensstemmelse med et notat af Knudsen et al. (2019) og review af internationale LCA-studier (Meier et al., 2015; Wagenberg et al., 2017).»

Rådet for Grøn Omstilling bemærker at studiet understøtter tidligere konklusioner om at drivhusgasudledningen pr. hektar generelt er lavere for økologisk landbrug end konventionel. Studiet konkluderer desuden at der er meget små forskelle i udledninger pr. kg produkt. Danmark eksporterer mange fødevarer i forhold til landets størrelse, og vi har mulighed for at vise en model for et bæredygtigt, transparent og højkvalitets fødevarerproducerende land. Fra en dansk klima- og miljøvinkel er det derfor afgørende at sikre at drivhusgasudledningerne for det samlede landbrugsareal reduceres samtidig med en reduktion i næringsstofudledninger og pesticidforbruget, forbedret biodiversitet i natur og agerland og en forbedring af drikkevandets kvalitet og dyrevelfærden. Omlægning til økologisk landbrug understøtter alle de ovenstående hensyn. Ved samtidig at reducere antallet af husdyr og fremme plantebaserede proteiner vil det samlede klimaaftryk fra dansk landbrugsareal kunne reduceres markant. If. at bidrage til fødevarer sikkerhed ville det have større effekt at omstille til mere vegetabilsk produktion end at fastholde konventionel dyrkning.

Side 24 linje 587

Rådet for Grøn Omstilling bemærker den generelle konklusion om at økologisk landbrug forøger kulstofmængden i jorden hvor konventionelt landbrug formindsker denne, som bl.a. er illustreret i tabel 5.2 på side 24. Dette er en vigtig konklusion i sig selv, og et vigtigt argument for nogle af de fordele der kan være ved økologisk jordbrug, der ikke kun relaterer til drivhusgasudledning, men som her fx også relaterer til jordkvalitet. Rådet for Grøn Omstilling anerkender udfordringen ved at indregne kulstoflagring i emissionsfaktorer, da det ikke er alle studier, som udregningerne er baseret på, der medtager disse effekter. Alligevel vil Rådet anbefale at man anbefaler at anvende emissionsfaktorer og generelt baserer beregninger af drivhusgasudledninger fra landbruget på data der medregner kulstoflagring for at opnå det mest retvisende billede af drivhusgasudledningerne.

Side 25 linje 638

Rådet for Grøn Omstilling ønsker at fremhæve eksemplet i tabel 5.3b, der tydeligt viser nødvendigheden af en helhedsorienteret og synergistisk tilgang til at øge bæredygtigheden af danske landbrugsaktiviteter. Rapportens overordnede resultater viser klare tendenser til reducerede drivhusgasudledninger per ha ved omlægning til økologi inden for samme driftsgren. Men foregår omlægningen på tværs af driftsgrene kan drivhusgasreduktionen formindskes væsentligt og endog helt forsvinde. Omlægning fra plantebrug til malkebrug vil tilsyneladende faktisk øge drivhusgasudledningerne, hvilket udgjorde en forholdsvis stor del af omlægningerne i 2017/2018. Derfor er det yderst vigtigt at koble resultaterne fra denne rapport med eksisterende viden omkring drivhusgasudledningerne forbundet med forskellige driftsgrene og især understøtte mere økologisk plantebrug til konsum frem for økologisk kvæg- og malkebrug. Rådet for Grøn Omstilling ønsker dog at gøre opmærksom på at det står uklart hvorvidt denne omlægning fra konventionelt plantebrug drejer sig om omlægning fra konventionelt plantebrug til konsum eller foder, hvor det vurderes mest sandsynligt at det konventionelle plantebrug har produceret foder til konventionel husdyrproduktion, og dermed indirekte bidrager til udledninger fra husdyrproduktionen. Samtidig vurderes det sandsynligt at omlægningen til økologisk malkebrug vil resultere i en produktion af økologisk foder til anvendelse i mælkeproduktionen. Der efterspørges en nærmere diskussion af effekterne af disse bagvedliggende omstændigheder.

Side 25-26 linje 640-678

Det bør gøres meget mere klart i rapporten hvor stort behov der er for monitorering og dokumentation af drivhusgasudledninger i landbruget og forskelle mellem økologi og konventionelt landbrug. Det nævnes flere gange at manglende datagrundlag umuliggør visse aspekter af analysen (fx differentiering mellem metan og lattergas samt mangel på driftsgren for fjerkræ), samt at både datagrundlag og metoder indeholder store usikkerheder, men det kommer dryssende gennem hele rapporten. En rangering af de største samt mest sensitive usikkerheder og en liste med forslag til forbedringer i datagrundlaget kan med fordel tilføjes for at give et struktureret overblik over potentialet for at forbedre emissionsfaktorernes præcision. Det kan med fordel prioriteres at synliggøre hvordan Landbrugsstyrelsen selv kan understøtte udviklingen af et bedre datagrundlag til klimaberegninger for landbruget.

Det bør ligeledes i højere grad understreges hvordan disse usikkerheder begrænser anvendelsesmulighederne for resultaterne.

Side 29 linje 789-794

«Afhængig af produktionsmønsteret af fødevarer kan en omlægning til økologi derfor medføre et behov for øget produktion udenfor Danmark, som beskrevet i Smith et al. (2019). Indregning af sådanne indirekte effekter er dog problematisk, hvilket er blevet diskuteret i van der Werf et al. (2020) og en overordnet analyse der inkluderer alle indirekte

effekter på en eventuel lækageeffekt findes pt. ikke. En nærmere analyse af disse nationale og internationale lækage effek-ter har derfor ikke været muligt at inddrage i nærværende notat. »

Rådet for Grøn Omstilling ønsker at gøre opmærksom på at en evt. lækageeffekt helt kan undgås ved at forskyde forbrug og produktion mod det mere plantebaserede, da der kan produceres meget mere både energi (kalorier) og protein per arealenhed via planteafgrøder til konsum herunder proteinafgrøder som ært og hestebønne.

Side 28-29 linje 754-802

Rådet for Grøn Omstilling ønsker at påpege, at det afsluttende afsnit 7 Diskussion og sammendrag generelt udelader mange vigtige forudsætninger, antagelser og delkonklusioner forbundet med de beskrevne resultater og konklusioner, der gør det umuligt at følge sammendraget uden at have gennemgået den fulde rapport, hvilket per definition ikke er hensigtsmæssigt.

Fx fremgår det ikke i sammendraget at LCA-studierne er korrigeret til kun at medregne udledninger inden for Danmarks grænser (dette er markant anderledes end hvad der er normen i LCA-studier, og kan være vildledende, hvis det ikke er nævnt) og hvorvidt de beskrevne reduktioner i udledninger, som fremhæves i sammendraget, baserer sig på udregninger med eller uden kulstoflagring indregnet.

Det anbefales at opdele diskussion og sammendrag, så rapporten får et faktisk sammendrag/resumé, samt at udbygge sammendraget.